

Iz celega sveta.

Laška surovost. Listi poročajo iz Bregence na Tirolskem o skoro neverjetnem činu surovosti, ki se je dogodil v osebnem vlaku med Inomostom in Bregencem. 90 Italijanov in 1 Hrvat so se peljali iz Inomosta v Bregenc. Zdi se, da je prišlo med Italijani in Hrvatom do prepira. Ko je prišel vlak v arlberski predor, so pograbili Lahi Hrvata in so ga vrgli skozi okno vagona. Teško ranjenega je opazil železniški čuvaj, ki je stvar takoj naznanil orožništvu v Bregencu, ki je pridržalo vse Italijane, dokler ne bo pripeljan ranjenec v Bregenc, da se najdejo krivci.

Kaj je z Novakovo zapuščino? Ze dolgo časa se je pisalo po časopisju o velikanski zapuščini nekega Novaka. Kakor se je sedaj dognalo, je res umrl v Avstraliji neki Novak iz Bele krajine. Bil je tam zlatokop in je zapustil 10 milijonov kron brez testa. Konzulat se je obrnil takoj na okrajno glavarstvo v Crnomlju, da poišče dediče za dediči. Sedaj so našli tri dediče, ki morejo dokazati, da so z ranjnim res v sorodu. Eden od teh dedičev, menda Novakov vnuk, živi v okolici Crnomlja in je star že 92 let. Dva ostala pa živita v tujini. Vsi trije so že nastopili pravno pot, da pridejo do denarja, ki je sedaj shranjen na konzulatu. Kakor se govori, se je oglasil tudi neki Novak, ki živi sedaj na Nemškem, a so knjige, potom katerih bi mogel dokazati svoje sorodstvo z umrlim Novakom, zgorele pri nekem požaru v njegovi rojstni vasi. — Tudi iz Spodnjega Štajerja so se nekateri lani zanimali za Novakove milijone, a jih gotovo ne bodo dobili, ker je bil Novak doma iz Kranjskega in najbrž ni bil v sorodu s štajerskimi Novaki, ki jih je na stotine.

Grozno zastrupljenje z opijem. Delavčeva žena Grzombiel na Češkem, je bila bolna. Zdravnik ji zapiše za zdravljenje opij. Žena je odšla dne 2. aprila za kratak čas z doma, kjer je pustila brez varstva štiri nedoljetne otroke. Otroci so staknili opij in ga povžili. Dva sta obležala takoj mrtva, dva pa se borita s smrtjo.

Nesreča na železnici. Brzovlak na progi Dunaj-Nica je na postaji Melco v Severni Italiji zašel na tir tovrnega vlaka, na kar so nekateri vagoni skočili s tira. Strojevodja in kurjač sta mrtva, 6 železniških uslužbencev in 1 potnik so ranjeni. Škoda je velika. Na pomoč je prišel poseben vlak iz Milana.

Glavar železniških tatov. Dušan Svetanovič, vodja tatinske družbe železniških tatov, ki so svojo „obrt“ izvrševali na progah Zagreb-Zidani Most in Celje-Trst, je bil dne 29. marca končno izročen okrožni sodnji v Celju, kakor smo že kratko poročali. Proti drugim članom te družbe se je že vršila v mesecu

februarju pred celjsko poroto obravnava, in kakor smo takrat poročali, so bili obsojeni na več let zapor. Tudi Svetanoviča so meseca januarja na Vidmu pri Krškem prijeli, a se mu je posrečilo zopet uiti iz videmskega kolodvora, ko je bil tam zaprt. Pobegnil je takrat v Zagreb. Končno se ga je posrečilo zdaj policiji srečno vjeti. Hrvaške oblasti zahtevajo od okrožne sodnije v Celju, da naj jim Svetanoviča izroči. Zagovarjal pa se bo najprej pred celjsko poroto meseca maja.

Volkovi v Bosni. Volčja zalega se je v Bosni v nekaterih okrajih tako zaredila, da je postala strah in groza prebivalstva. V neki vasi v gorovju blizu srbske meje so volkovi raztrgali 4 konje, 24 glav govedi, 98 koz, 103 ovce in več svinj. Ker je število lovcov omejeno, vlada noče dati dovoljenja, da bi se smelo divjačino prosto pobijati, radi tega se je roparska zverina tako silno zaredila. Bosanski kmet je pravi revež. Divjačina mu uničuje pridelke na polju, mu raztrga živino, sam s svojimi otroci pa si ni niti življenja svest. Če pa zovadi ali pobije kako zverino, brez da bi mu gospoda to dovolila, pa mora revež potem odsedeti večmesečno ječo.

Stavka ameriških tesarjev. Dne 1. aprila je v Čikagu v Severni Ameriki stopilo 15.000 tesarjev v stavko radi slabe plače. Stavbna dela v skupni vrednosti 140 milijonov kron, so po stavki onemogočena in prizadeta. Organizacija tesarjev v Desmoinu (država Iowa) je tudi napovedala stavko. Splošno stavkovo gibanje med stavbnimi tesarji zadobiva čim večji obseg.

Nasledek tripolitsanske vojne. Iz Innichena na Tirolskem poročajo: Nedaleč od tirolske kržavne meje leži italijanska občina Sabbada ali Pladen. V tej vasi se je bil prigodil pred par tedni grozen prizor. Sin stare matere se je vrnil z bojišča iz Tripolisa. Mati ga je iskreno pozdravila ter objela. Ogrnjen je bil v suknjo in je prosil mater, naj mu jo sleče. In še-le tedaj je mati zapazila, da je izgubil sin obe roki. Od groze se je mati zgrudila ter umrla v par sekundah. Zadelo je srčna kap.

Najdebelejši možje na svetu. Nek italijanski list poroča o nekem silno tolstem človeku, Angležu Sponer. Umrl je ta debeluh star 57 let, v Warviku na Angleškem. Tehtal je blizu 200 kg, od ene rame do druge je meril 1 meter 30 cm, njegove noge so bile neprimerno debele. Njegovi služabniki so stavili enkrat med seboj, ali drže gospodarjeve hlače tri hektolitre zrnja ali ne; ko so začeli meriti, so sprevredeli, da 300 litrov zrnja pač ne zadostuje, da bi napolnilo obilne gospodarjeve hlače. Španski general Vitellis je tehtal nad 216 kilogramov. Ko je oboel in se je moral zdraviti s pomočjo gladi, se je tako posušil,

da mu je visela koža s telesa v dolgih gubah. Najslabitejši vseh debeluharjev pa je bil nedvomno nek Hopkins Valeski na Angleškem. Tehtal ni nič manj in nič več, kot 297 kilogramov. Na velikem vozu, ki ga je peljalo dva para težkih volov, se je pripeljal nekega dne v London. Nekoč je hotel vstati s sedeža, a izgubil je ravnotežje in padel na svinjo, katero so sesali mladiči. Svinja se je pod težo debeluharja ubila in tudi mladiči so bili tako stisnjeni, kot bi se jih bilo djalo pod prešo. Petnajst močnih mož se je trudilo, da je debeluharja zopet vzdignilo na sedež. Ko je umrl, so napravili iz njegovega plašča obleko za 12 siromašnih dečkov. Za njegovo krsto pa je rabil mizar 112 desk.

Razredna loterija v Avstriji. Predno je predložila vlada državnemu zboru predlog za odpravo male loterije, so bili v finančnem ministertvu že o glavnih obrisih napravljene načrti za razredno loterijo. Natančna določitev podrobnih načrtov in priprav za uvedbo loterije se izvrši se-le tekom poletja, ko reši državni zbor predlogo o odpravi male loterije. Sedaj obstoje splošne osnove, a ne še podrobni načrti za razredno loterijo. Na podlagi merodajnih nasvetov se bo v Avstriji vsako leto vršilo dvoje razrednih loterij. Za vsako loterijo bo izdanih približno 80.000 srečk. Vsaka loterija bi poleg tega izpadla v šest vrst in bi polno vplačane srečke igrale pri vseh žrebanih. Vršilo bi se torej vsak mesec eno srečkanje. Cena za celo srečkanje je določena na 40 kron, tako, da bi srečka, ki naj bi imela pravico igrati v vseh žrebanih, stala 240 K. Srečke se bodo mogle razdeliti v prilično pet delov. Glavni dobitek po po dosedanjih predlogih merodajnih krogov znašal 500.000 kron.

Osel, ki prinaša srečo. Vsakdo, ki išče v loteriji sreče, ima svoje načelo, na čegar podlagi srečka. Lastnikom domačih oslov se pa priporoča sledeča dogdoba v pretres, ker dokazuje nove vrste zmožnosti dolgoživca. Osel, ki je prinesel nekemu kmetu njegove pridelke v mesto na trg, je stal mirno pred prodajalno nekega branjevca. Oslov mir pa je razdražil malega počestnega prodajalca srečk grške mornariške loterije, ki jih je prodajal kričaje. Na vse mogoče načine je skušal spraviti v osla več živahnosti, kar se mu pa ni posrečilo. Naenkrat mu ponudi pred gobec malo košaro, v kateri je imel svoje loterijske srečke. Dolgouhec pa je naenkrat stegnil svoj gobec v košaro in zagrabil v njej strah malega prodajalca eno srečko. Komaj je to zapazil neki mimo idoči prodajalec mleka, že je skočil k oslu in mu iztrgal srečko iz gobca, češ, da mu bo gotovo prinesla srečo. Kupil je je od prodajalca. Na dan srečkanja pa je bila od osla vlečena srečka tudi izsrečkana, in srečni kupec je dobil dobitek v znesku 20.000 K.

PODLISTEK.

Izgubljeni sin.

(Povest iz dijaškega življenja. Spisal Al. Leben).

I.

Napočila je zopet krasna spomlad. Ljubke lastovke, katere so srečno ušle mrežam brezsrčnih Italijanov, so iskale, veselo zvrzoleč svoja stara gnezda. Drugi drobni ptički pa so glasno prepevali med ozelenelimi vejicami milo doneče melodije. Zrak je bil napolnjen z mamljivim vonjem nežnih vijolic, in na vzhodu holmcev so blestele trobentice v svetlo-rumenih barvah. Vse je bujno rastle in raznobojno cvetelo krogin krog. In kakor se je prebudila narava iz zimskega spanja k novemu, svežemu življenju, tako se je predramilo pač tudi marsikatero človeško srce iz duševnega spanja in otrplosti vsled gorja in trpljenja.

Bilo je v nedeljo popoldne. Anton Zdolski, bogat veleposestnik in trgovec, jako naobražen in strogo katoliški mož, dovršil je namreč več gimnazijskih šol, in ker mu je prerano umrl oče, moral je vzeti slovo od tovarišev in profesorjev, ter prevzeti kot sin edinec posestvo in trgovino v trgu, je sedel v utici na vrtu ter čital časopis. Njegova žena Ana, tudi precej izobrazena ženska, pa je pregledovala prve pomladanske cvetlice, ki so rastle tam zraven in kinčale vrtno gredice; a pregledovala je nekako površno, brez vidnega zanimanja, ker je bila zatopljena v nek važen pogovor s svojim možem.

Pogovarjala sta se o svojem edinem sinu Leopoldu, ki je dovršil pretečeno leto svoje gimnazijske študije ter je sedaj na Dunaju visokošolec.

„Jaz pričakujem“, reče naposled žena, „čisto nekaj drugega. Z neko tajno bojaznijo mislim vedno na Poldeta, odkar je postal visokošolec.“

„Zakaj vendar?“

„Moj Bog, ti še vprašaš? Kaj se sedaj vse ne čuje o počenjanju na visokih šolah, kjer se mladi, neizkušeni ljudje docela izpridijo! Ali potemtakem ne bi bila v mučnih skrbih za svojega otroka?“

„Res je; duh, ki dandanes preveča se učečo, oziroma ne se učečo mladino, ni na noben način hvalevreden. Toda univerze (visoke šole), mislim, niso temu nič krive; vzrok tega tiči drugod.“

„Če je temu tako, zakaj pa se ravno na univerzah goji taka verska brezbriznost, taka verska zaničnost?“

„Vprašanje je, draga Ana, ali se ta verska brezbriznost kaže pri visokošolcih v večji meri, kakor pa pri drugih mladih ljudeh sedanjega časa? Ta žalostni svetovni duh je žalobno ravno sedaj splošen; je posledica podivjanosti in surovosti, ki se vedno

bolj širi. Hvala Bogu! Še se najdejo na univerzah mnogi pridni in nepokvarjeni mladeniči, ki imajo v svojih družinah tudi vero zapisano na svojem praporu.“

„Da, da. Te pa preganjajo in zaničujejo oni, ki so nasprotnega, brezverskega mišljenja. In najžalostnejše je to, da jih nikdo ne brani pred krutostjo in strahovanjem njih sovražnikov.“

„Kaj takega se ne sme kar tako trditi. Ne sme se reči, da se predstojništvo vseučilišča ne zaveda svojih dolžnosti. Mora se pač upoštevati, da je treba ravnati tem gospodom z največjo previdnostjo, sicer se poslabšajo celo stvari. Tudi vseučiliška svoboda igra pri tem precejšnjo vlogo, če veš, kaka je ta stvar.“

„Kaj ne bi vedela. Kolikokrat sem že čula o tej čudni svobodi. Toda tu sem jaz drugačnega mnenja. Seveda boš ti zopet rekla, da jaz tega ne razumem; razumem pa morda bolj, kot vi možje, ki zbog samih dreves ne vidite gozda. Kakšna svoboda pa je to, ako one dijačke, ki imajo še versko prepričanje ter hočejo biti v svojem prepričanju neodvisni, svobodomiselnih profesorji in dijački preganjajo?“

Zdolski se je nasmehnil ter začel zopet čitati časopis, da mu ni bilo treba ničesar odgovoriti. Žena Ana pa je nadaljevala:

„Ah, kako srečna, kako brez skrbi bi jaz sedaj lahko bila, ko bi bil Poldo svojemu prvotnemu načrtu, namreč postati duhovnik, ostal zvest! Kako dobro zavarovan bi bil v svojem vzvišenem poklicu pred vsemi zvijačami tega, od dne do dne bolj popačenega sveta. Bog ve, da ga nisem silila, ne v to ne v ono odločitev; prost je bil vselej; in popolnoma prost si je tudi izvolil svoj bodoči stan! Že kot majhen deček je imel veliko veselje do ministriranja pri maši, ter je še pozneje kot gimnazijec rad pomagal pri službi božji. Zakaj? In zakaj je nenadoma predrugačil svoje mišljenje?“

„Zakaj? Zakaj? Čutil je namreč, da ni poklican v duhovniški stan. In to je vendar bolje, se pravočasno se premisliti. Ne?“

„Resnično! Toda jaz mislim, da se ta prevrat njegovega mišljenja ni porodil v njem samem, ampak da je zašel v slabo tovarišijo, da je bil zapeljan in odvrnjen od svojega življenskega načrta. Nahajajo se ja žalobno že med večjimi gimnazijci taki brezverski puhloglavci, ki odvrtačajo svoje sošolce z brezbožnim govorjenjem in zasmehovanjem od vsega, kar je kristjano sveto, od njihovih krščanskih dolžnosti.“

„Draga Ana“, pripomni mož, vstajajoč od mize in hoteč iti v sobo, „ne opazuj vsega od temne strani! Leopold je vendar dobro in vestno vzgojen, on se ne bo dal tako lahko zapeljati.“

„Slabe družine pogubijo dobre lastnosti“, konča žena pogovor ter sledi zaničljiva možu v hram.

II.

Skrb, ki je vznemirjala materino srce, ni bila prazna. Dasiravno je mladi dijak spočetka pridno in marljivo študiral, vendar njegovo obnašanje ni ugajalo starišem. Na počitnicah je večasi izražal take misli, da so stariše v resnici spravile v veliko skrb in otožnost.

Sicer se je udal opominom očetovim in prošnjam materinim, a vendar je vsikdar skušal opravičenost svojih naziranj braniti.

Ako je bil govor o veri, je dejal:

„Vera je zasebna stvar, stvar lastnega prepričanja; vsaka vera je dobra, zato moramo pustiti vsakemu njegovo vero.“

„Vera je zasebna stvar“, te besede so očeta Zdolskega spekle globoko v srce.

„Kaj praviš, moj sin, vera je zasebna stvar? Te besede so nejasne, so dvomljive, ki jih ti niti ne razumeš. Vidi, da sem tudi jaz nekaj študiral in se vedno veliko čitam, kolikor mi čas dopušča. Vera je zasebna stvar — nadaljuje oče, dokazujoč neutemeljenost sinove trditve — lahko pomeni: vera je postranska stvar. V tem smislu je ta stavek popolnoma napačen. Ali je postranska stvar vedeti, če biva osebo, večno, nadnaravno bitje, ali ne? Če je ustvarjen človek od Boga in za Boga, tako, da je Bog vir njegovega življenja in njegov cilj? Je-li postranska stvar, znati, če se človek bistveno razločuje od živali, ali ne? Če ima neumrjočo dušo, če je večnost, srečna in nesrečna, če peklenske muke vekomaj trpijo? Ako Bog resnično obstoji in je človek njegov tvor, in če je vlovek le v Bogu srečen, in če je življenje tudi onstran groba? Ali naj bo tudi to postranska stvar, tega Boga ljubiti ali pa ga sovražiti, izpolnjevati njegove zapovedi ali jih zaničevati?“

Tako je Zdolski svojemu sinu z resnimi besedami dokazoval, da vera ni postranska ali nepotrebna reč, temveč da je vera neobhodno potrebna tudi glede človeške družbe.

Leopold ni ugovarjal.

„Jaz se nočem mešati v vajin prepričanje“, se je oglasila mati, „to pa sedaj jasno vidim, da se moj sin v svojih nazorih ne strinja več z menoj in s svojim očetom; da se bo, ako bo slo tako naprej, sčasoma docela ločil od svojih starišev, kateri ga tako ljubijo in ga tako ljubeznjivo čuvajo pred pogubonosnimi nevarnostmi; vidim, da se bo odtujil svoji materi, kateri ga je učila, svojo vero visoko spoštovati in srečno živeti v katoliški cerkvi, ki edina uči božjo resnico. Oh, izgubila bom svojega ljubljenejšega otroka!“ — Tako je tožila blaga žena, in debele solze ji zdrknejo po obličju.

„Bodite vendar pametni, mati“, zakliče sin ter prime mater za roko, „jaz navajam le načela. Sam vendar nisem storil ničesar, s čim bi Vam povzročil žalost.“